

Sylwia Łazarewicz

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

ORCID: 0000-0003-1950-9993

sylwia.lazarewicz@uwm.edu.pl

Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z 6 czerwca 2018 r., III CSK 403/16, dotycząca niedopuszczenia wspólnika do udziału w zgromadzeniu spółki kapitałowej jako przyczyny stwierdzenia nieważności podjętych uchwał

Wprowadzenie i stan faktyczny

Wyrok SN z 6 czerwca 2018 r.¹ odnosi się do istotnego zarówno dla teorii, jak i praktyki zagadnienia – skutków niedopuszczenia wspólnika do udziału w zgromadzeniu spółki kapitałowej, w szczególności możliwości stwierdzenia na tej podstawie nieważności podjętych wówczas uchwał. Spór, który legł u podstaw rozstrzygnięcia Sądu Najwyższego, dotyczył zgodności z prawem uchwał akcjonariuszy, podjętych podczas zwyczajnego walnego zgromadzenia spółki akcyjnej. Uchwały w przedmiocie zatwierdzenia sprawozdania finansowego, pokrycia straty, udzielenia absolutorium członkom organów spółki oraz wyboru członków rady nadzorczej zaskarżył powództwem o stwierdzenie ich nieważności Skarb Państwa – minister Skarbu Państwa. Osoby reprezentujące Skarb Państwa jako akcjonariusza mniejszościowego spółki, mimo stawiennictwa i dopełnienia wymogów formalnych, nie zostały bowiem wpuszczone na zgromadzenie.

Sądy obu instancji uznały, że Skarbowi Państwa przysługiwał status akcjonariusza pozwanej spółki². Przy czym Sąd Okręgowy uwzględnił powództwo,

¹ Wyrok SN z 6 czerwca 2018 r., sygn. akt III CSK 403/16, Lex nr 2557164.

² Spór między spółką a jej akcjonariuszem mniejszościowym (Skarbem Państwa) dotyczył posiadania przez niego statusu wspólnika, a tym samym legitymacji do udziału w zgromadzeniu. Jak wskazano bowiem w uzasadnieniu wyroku, spółka podjęła uchwałę o przymusowym wykupie akcji akcjonariuszy reprezentujących nie więcej niż 5% kapitału zakładowego, a następnie ogłosiła

uznając, że bezzasadnie niedopuszczony do udziału w walnym zgromadzeniu powód został pozbawiony jednego z elementarnych praw wskazanych w ustawie, a zatem przy podejmowaniu zaskarżonych uchwał doszło do naruszenia prawa. Natomiast Sąd Apelacyjny, mimo potwierdzenia legitymacji czynnej powoda do udziału w walnym zgromadzeniu, uznał apelację spółki za zasadną i zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że powództwo oddalił. Skarb Państwa – minister Skarbu Państwa wniósł od tego wyroku skargę kasacyjną do Sądu Najwyższego, zarzucając m.in. naruszenie prawa materialnego przez jego błędną wykładnię, tj. art. 425 § 1 k.s.h., poprzez uznanie, że podstawą stwierdzenia nieważności uchwał mogą być tylko takie uchybienia formalne, które wywarły wpływ na treść uchwał.

Sąd Najwyższy zauważył, że prawidłowemu stwierdzeniu w pisemnych motywach wyroku sądu drugiej instancji, iż podstawą nieważności uchwał wspólników mogą być tylko takie uchybienia formalne, które miały wpływ na treść uchwały, towarzyszył wadliwy wniosek, że bezzasadne niedopuszczenie przedstawicieli akcjonariusza do udziału w walnym zgromadzeniu pozwanej spółki przez fizyczne zablokowanie wejścia na salę obrad nie stanowi takiego naruszenia proceduralnych regulacji ustawowych, które są doniosłe z punktu widzenia treści podjętej uchwały, tj. mogły mieć wpływ na jej treść. Podzielając zatem stanowisko skarżącego, Sąd Najwyższy przyjął, że wobec bezpodstawnego i celowego uniemożliwienia wstępu przedstawicieli akcjonariusza na salę obrad walnego zgromadzenia, istnieją uzasadnione podstawy do stwierdzenia na podstawie art. 425 § 1 k.s.h. nieważności uchwał podjętych na tym zgromadzeniu, bez względu na to, czy głosy Skarbu Państwa miały wpływ na skuteczne powzięcie uchwały. Uchylił więc wyrok Sądu Apelacyjnego w zaskarżonej części i przekazał sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Najistotniejszym zagadnieniem prawnym analizowanym przez Sąd Najwyższy w głosowanym wyroku było określenie skutków zaistnienia uchybienia proceduralnego przy przeprowadzaniu zgromadzenia spółki kapitałowej w postaci bezzasadnego niedopuszczenia wspólnika do udziału w nim, w szczególności wpływu takiej wady na ważność podjętych uchwał.

Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego należy zaakceptować, choć tylko w odniesieniu do wskazanych, konkretnych okoliczności sprawy. Taka ocena orzeczenia nie powinna jednak prowadzić do uogólnionego wniosku o istnieniu podstawy do stwierdzenia nieważności uchwał wspólników podjętych na wadliwie zwołanym czy też wadliwie przeprowadzonym zgromadzeniu, bez względu na to, czy uchybienia proceduralne miały wpływ na treść i samo powzięcie uchwał.

---

wykaz unieważnionych akcji. Przy czym zapłata nastąpiła poprzez złożenie sumy odpowiadającej wartości akcji do depozytu sądowego, co zdaniem sądów obu instancji nie wywołało skutku w postaci spełnienia świadczenia, w konsekwencji czego Skarb Państwa zachował uprawnienia akcjonariusza.

Wady materialne i formalne uchwał wspólników spółek kapitałowych

Ustawodawca w Kodeksie spółek handlowych³ przewidział dwa powództwa służące zaskarżaniu wadliwych uchwał wspólników spółek kapitałowych – powództwo o stwierdzenie nieważności uchwały sprzecznej z ustawą (art. 252 § 1 i odpowiednio art. 425 § 1 k.s.h.) oraz powództwo o uchylenie uchwały sprzecznej z umową spółki bądź dobrymi obyczajami i godzącej w interes(y) spółki lub mającej na celu pokrzywdzenie wspólnika (art. 249 § 1 i odpowiednio art. 422 § 1 k.s.h.).

Choć określenie przez ustawodawcę przesłanki stwierdzenia nieważności uchwały jako „sprzeczność uchwały z ustawą” nasuwa wniosek, że sankcja nieważności dotyczy tylko sprzeczności treści uchwały z przepisami prawa (nie obejmuje natomiast samych okoliczności powzięcia uchwały), to przyjąć należy, że sprzeczność uchwały z ustawą może polegać tak samo na niezgodności treści uchwały z przepisami prawa, jaki i na naruszeniu ustawowej procedury podejmowania uchwał⁴. Sprzeczność z prawem w rozumieniu Kodeksu spółek handlowych oznacza zatem sprzeczność zarówno z normą merytoryczną, jak i kompetencyjną⁵. Nieuprawniony byłby bowiem wniosek, że rygor nieważności nie odnosi się do kwestii poprzedzających podjęcie uchwały – począwszy od zwołania zgromadzenia, poprzez jego odbycie, w tym podejmowanie uchwał, aż do formalnego stwierdzenia ich powzięcia i zaprotokołowania⁶. Nie jest możliwe oddzielenie w sposób mechaniczny ustawowo określonego trybu podejmowania uchwał od nadawanej im w tym trybie treści oraz od skutków, jakie wiążą się z powzięciem uchwały⁷. Poprzez przepisy proceduralne ustawodawca tworzy system zabezpieczeń, które służą zapewnieniu wspólnikom równych praw oraz ochrony ich interesów. Uzasadnione jest oczekiwanie, że zgromadzenie odbędzie się w sposób zgodny z regułami określonymi przez ustawodawcę, w przeciwnym razie możliwe będzie kwestionowanie podjętych wówczas uchwał⁸.

³ Ustawa z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 1526 ze zm.).

⁴ R. Pabis, [w:] A. Opalski (red.), *Kodeks spółek handlowych*, t. 2B: *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością*. Komentarz. Art. 227–300, Warszawa 2018, art. 252, nb 25.

⁵ M. Chomiuk, [w:] Z. Jara (red.), *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, Warszawa 2020, art. 252, nb 9.

⁶ R. Pabis, [w:] J. Bieniak, M. Bieniak, G. Nita-Jagielski, K. Oplustil, R. Pabis, A. Rachwał, M. Spyra, G. Suliński, M. Tofel, M. Wawer, R. Zawłocki, *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, Warszawa 2019, art. 252, nb 3. Tak również K. Bilewska, [w:] Z. Jara (red.), op. cit., art. 425, nb 10.

⁷ M. Dumkiewicz, *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, Warszawa 2020, art. 252, nt 4.

⁸ D. Wajda, *Jeszcze o uchybieniach formalnych przy podejmowaniu uchwał zgromadzeń spółek kapitałowych*, [w:] J. Frąckowiak (red.), *Kodeks spółek handlowych po 15 latach obowiązywania*, Warszawa 2018, s. 802.

Takie rozumienie przesłanki sprzeczności uchwały z ustawą jest powszechnie podzielane zarówno w nauce prawa⁹, jak i w orzecznictwie¹⁰.

Wpływ wad formalnych na treść i powzięcie uchwały

Nie budzi wątpliwości, że sprzeczność treści uchwały z ustawą zawsze powinna skutkować stwierdzeniem jej nieważności. Inaczej postrzegane jest jednak naruszenie przy podejmowaniu uchwały współników przepisów ustawowych normujących procedurę zwołania zgromadzenia, jego przebiegu, głosowań czy utrwalenia wyników. Choć Kodeks spółek handlowych odnosi skutek nieważności do każdej sprzeczności z ustawą, a brzmienie przepisów nie zawiera wymogu, by uchybienie formalne było istotne, to niejednokrotnie uzasadnione jest, by uchwała współników spółki kapitałowej – mimo naruszenia normy o charakterze proceduralnym i jej zaskarżenia powództwem o stwierdzenie nieważności – pozostała w obrocie¹¹. W orzecznictwie¹² wypracowano zatem stanowisko zakładające, że naruszenie przepisów ustawowych w ramach procedury podejmowania uchwał stanowi przesłankę stwierdzenia jej nieważności jedynie wówczas, jeżeli miało to lub co najmniej mogło mieć wpływ na treść lub samo powzięcie uchwały. Przy czym, jak słusznie zauważył choćby Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z 27 lutego 2013 r.¹³, „przy ocenie,

⁹ Z nowszych wypowiedzi, poza już cytowanymi, także m.in. K. Bilewska, *Uchybienia proceduralne w procesie podejmowania uchwał a ich zaskarżanie w świetle przepisów art. 83 nowego kodeksu cywilnego*, [w:] T. Mróz, M. Stec (red.), *Instytucje prawa handlowego w przyszłym kodeksie cywilnym*, Warszawa 2012, s. 498–499; A. Szajkowski, M. Tarska, [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Kodeks spółek handlowych*, t. 2: *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Komentarz do artykułów 151–300*, Warszawa 2014, s. 713–714; J. Szwaja, [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Kodeks spółek handlowych*, t. 3: *Spółka akcyjna. Komentarz do artykułów 301–490*, Warszawa 2013, s. 1484–1485; R. Uliasz, *Nieważność uchwały zgromadzenia spółki kapitałowej*, Warszawa 2018, s. 326 i nast.; D. Wajda, *Nieważność uchwały a niedopuszczenie akcjonariusza do udziału w walnym zgromadzeniu – glosa do wyroku SN z 6.06.2018 r., III CSK 403/16*, „Glosa” 2020, nr 1, s. 23.

¹⁰ Z nowszych orzeczeń m.in. wyrok SN z 9 września 2010 r., sygn. akt I CSK 530/09, OSNC 2011, Nr 3, poz. 36; wyrok SN z 12 października 2012 r., sygn. akt IV CSK 186/12, Lex nr 1275001; wyrok SN z 19 grudnia 2013 r., sygn. akt II CSK 176/13, Lex nr 1433564; wyrok SA w Poznaniu z 24 marca 2010 r., sygn. akt I ACa 200/10, Lex nr 628182.

¹¹ R. Uliasz, op. cit., s. 452.

¹² Z nowszych orzeczeń m.in. wyrok SN z 9 września 2010 r., sygn. akt I CSK 530/09, OSNC 2011, Nr 3, poz. 36; wyrok SN z 12 października 2012 r., sygn. akt IV CSK 186/12, Lex nr 1275001; wyrok SA w Poznaniu z 23 lutego 2010 r., sygn. akt I ACa 86/10, Lex nr 628222; wyrok SA w Poznaniu z 24 marca 2010 r., sygn. akt I ACa 200/10, Lex nr 628182; wyrok SA we Wrocławiu z 1 marca 2012 r., sygn. akt I ACa 115/12, Lex nr 1130914; wyrok SA w Katowicach z 24 października 2012 r., sygn. akt V ACa 417/12, Lex nr 1298248; wyrok SA w Katowicach z 14 lutego 2013 r., sygn. akt V ACa 775/12, Lex nr 1286531.

¹³ Wyrok SA w Warszawie z 27 lutego 2013 r., sygn. akt I ACa 340/09, Lex nr 1298994. Podobnie wcześniej wyrok SN z 26 maja 1999 r., sygn. akt III CKN 261/98, OSNC 2000, Nr 1, poz. 7.

czy (...) uchybienia formalne miały wpływ na treść zaskarżonych uchwał, można posługiwać się jedynie oceną stopnia prawdopodobieństwa podjęcia innej uchwały”.

Nie ma uzasadnienia stanowisko, by stwierdzać nieważność uchwały wspólników, jeżeli naruszenie proceduralne nie tylko nie doprowadziło, ale nawet nie mogło doprowadzić do zniekształcenia woli wspólników wyrażonej w uchwa-
le¹⁴. Przemawia za tym zwłaszcza wykładnia funkcjonalna, oparta na celu analizowanych przepisów. Uwzględniona zostaje bowiem w ten sposób złożoność i wysoki stopień sformalizowania określonych przez ustawodawcę reguł funkcjonowania spółek kapitałowych, w szczególności zasad przeprowadzania ich zgromadzeń wspólników (walnych zgromadzeń). Odmienna wykładnia byłaby w tej sytuacji zbyt restrykcyjna. Zwracał na to uwagę Sąd Najwyższy w wyroku z 12 października 2012 r.¹⁵, wyjaśniając, że „nie jest to (...) nie mające podstaw w art. 252 k.s.h. różnicowanie sprzeczności uchwały z ustawą, lecz taka wykładnia tego przepisu, która bierze pod uwagę nie tylko jego literalne brzmienie ale także cel dla którego ustawodawca wprowadził rygorystyczne przepisy regulujące zwoływanie zgromadzeń wspólników oraz procedurę podejmowania uchwał na tym zgromadzeniu”.

Automatyczne zastosowanie sankcji nieważności w odniesieniu do każdego uchybienia regulacjom ustawowym dotyczącym procedury podejmowania uchwał mogłoby w konsekwencji prowadzić do nieodwracalnych i niepożądanych skutków, jak choćby niemożność podjęcia (bez narażenia się na powództwo o stwierdzenie nieważności), po upływie sześciu miesięcy od zakończenia roku obrotowego, uchwał zastrzeżonych do kompetencji zwyczajnych zgromadzeń, nawet wówczas, gdy nie wystąpiło żadne inne naruszenie przepisów prawa dotyczące przebiegu zgromadzenia, ani treści tych uchwał¹⁶.

Stanowisko takie w dużej mierze podzielane jest również w nauce prawa¹⁷. Przy czym, jak słusznie wskazano, czynnik wpływu uchybień proceduralnych różnie bywa ujmowany w poszczególnych wypowiedziach sądów. Za prawnie relewantny uznawano wpływ uchybień na treść uchwały, na wynik głosowania czy też na powzięcie uchwały¹⁸, co jednak w istocie zdaje się sprowadzać do pytania, czy przy braku uchybień formalnych uchwała o takiej treści została by po prostu przez wspólników powzięta.

¹⁴ A. Nowacki, *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością*, t. 2: *Komentarz. Art. 227–300 KSH*, Warszawa 2021, art. 252, nb 15.

¹⁵ Wyrok SN z 12 października 2012 r., sygn. akt IV CSK 186/12, Lex nr 1275001.

¹⁶ R. Pabis, [w:] J. Bieniak, M. Bieniak, G. Nita-Jagielski, K. Oplustil, R. Pabis, A. Rachwał, M. Spyra, G. Suliński, M. Tofel, M. Wawer, R. Zawlocki, op. cit., art. 252, nb 4.

¹⁷ Z nowszych wypowiedzi, poza już cytowanymi, także m.in. J. Szwejca, [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwejca, op. cit., t. 3, s. 1485; odmiennie jednak: M. Spyra, [w:] A. Szumański (red.), *System prawa handlowego*, t. 2B: *Prawo spółek handlowych*, Warszawa 2019, s. 488–489; J. Dąbrowska, *Zaskarżanie uchwał zgromadzeń spółek kapitałowych*, Warszawa 2016, s. 84–85.

¹⁸ K. Bilewska, *Uchybienia proceduralne w procesie...*, s. 501–502.

Przeciwnicy relatywizowania uchybień natury formalnej podnoszą argument o tworzeniu w ten sposób dodatkowej, pozakodeksowej (nieprzewidzianej przez ustawodawcę) przesłanki nieważności uchwał spółników¹⁹. Wskazują przy tym, że będzie ona godziła w uprawnienia spółników mniejszościowych. Nie bez znaczenia pozostają również trudności w określeniu granicy pomiędzy uchybieniami proceduralnymi, które mogłyby wywrzeć wpływ na treść lub samo powzięcie uchwały a tymi, które wywrzeć takiego wpływu nie byłyby w stanie²⁰.

Ustalając zatem wpływ wad proceduralnych na ważność uchwał spółników spółek kapitałowych, należy unikać automatyzmu i w każdym przypadku dokonywać ocen z uwzględnieniem wszystkich okoliczności danego stanu faktycznego²¹. W świetle takich postulatów ryzykowne jest więc kwalifikowanie *a priori* danych rodzajów wadliwości jako istotnych i tworzenie tym samym abstrakcyjnych katalogów wad formalnych, których wystąpienie zawsze lub prawie zawsze uzasadnia stwierdzenie przez sąd nieważności dotkniętych nimi uchwał²².

Mimo wskazanych ryzyk i kontrowersji, analiza orzecznictwa pokazuje, że pewne regulacje proceduralne mają charakter fundamentalny, a ich naruszenie z większym prawdopodobieństwem skutkuje uwzględnieniem powództwa o stwierdzenie nieważności uchwały spółników. Wśród takich nie tylko orzecznictwo, ale i przedstawiciele nauki prawa wskazują przepisy, które stanowią gwarancje należytego odbywania zgromadzeń (lub podejmowania uchwał poza) oraz respektowania uprawnień spółników do uczestniczenia w zgromadzeniu i wykonywania prawa głosu²³. Niektórzy z autorów, w oparciu o wypowiedzi sądów, zaproponowali więc nawet swoiste katalogi uchybień, które z jednej strony powinny skutkować wyeliminowaniem uchwały i jej skutków z obrotu, z drugiej zaś stwierdzenia nieważności co do zasady nie uzasadniają, bo ze swej istoty nie wpływają zwykle na treść ani powzięcie

---

¹⁹ Dostrzegali wagę tych argumentów autorzy projektu księgi pierwszej nowego Kodeksu cywilnego (Komisja Kodyfikacyjna Prawa Cywilnego działająca przy ministrze sprawiedliwości: *Księga pierwsza kodeksu cywilnego. Projekt z uzasadnieniem*, Warszawa październik 2008), w którym zasada relewancji została normatywnie uwzględniona w treści proponowanego przepisu art. 83 § 1 n.k.c., stanowiącego, że „jeżeli uchybienia przy podejmowaniu uchwały nie miały wpływu na jej podjęcie, uchwała jest ważna”. Projektodawca zdecydował się więc na nadanie podstawy ustawowej obecnej od dawna w orzecznictwie zasadzie, że uchybienia proceduralne „mniejszej wagi”, nawet w sytuacji ich stwierdzenia, nie oddziałują na ważność uchwał. Szerzej: K. Bilewska, *Uchybienia proceduralne w procesie...*, s. 498 i 503.

²⁰ M. Chomiuk, [w:] Z. Jara (red.), op. cit., art. 252, nb 13; M. Spyra, [w:] A. Szumański (red.), op. cit., s. 488–489.

²¹ Tak: D. Wajda, *Jeszcze o uchybieniach formalnych...*, s. 805–806 oraz R. Pabis, [w:] A. Opalski (red.), op. cit., art. 252, nb 28.

²² D. Wajda, *Nieważność uchwały a niedopuszczenie...*, s. 23; eadem, *Jeszcze o uchybieniach formalnych...*, s. 805–806.

²³ R. Pabis, [w:] A. Opalski (red.), op. cit., art. 252, nb 28.

uchwały²⁴. Jedną z okoliczności, która niewątpliwie ma szczególne znaczenie z punktu widzenia prawidłowości przeprowadzania zgromadzenia jest zarówno niedopuszczenie do udziału w nim osób do tego legitymowanych, jak i umożliwienie udziału (zwłaszcza w głosowaniach) osób do tego nieuprawnionych.

Niedopuszczenie osób uprawnionych do udziału w zgromadzeniu oraz udział osób nieuprawnionych w głosowaniu na zgromadzeniu jako przyczyny stwierdzenia nieważności powziętych uchwał

Prawo do udziału w zgromadzeniu jest jednym z najważniejszych praw wspólnika w spółce kapitałowej. Poprzez jego realizację uzyskuje on możliwość korzystania z dalszych uprawnień korporacyjnych, takich jak branie udziału w dyskusji, zadawanie pytań czy wreszcie głosowanie²⁵. W ramach przeprowadzanych zgromadzeń, w odniesieniu do udziału w nich, dochodzić może do sytuacji dwojakiego rodzaju, tj. dopuszczenia osób do tego nieuprawnionych, ale i bezzasadnego niedopuszczenia uprawnionych wspólników lub ich przedstawicieli. Przy czym, jak stwierdził Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z 17 maja 2018 r.²⁶, „za »bezzasadne niedopuszczenie« uznawane jest bezpodstawne odmówienie wspólnikowi (akcjonariuszowi) lub pełnomocnikowi prawa uczestniczenia w zgromadzeniu przez niewpuszczenie lub usunięcie z sali obrad, błędne zinterpretowanie przepisu przewidującego wyłączenie prawa głosu, niesłuszne podważenie udzielonego pełnomocnictwa, uniemożliwienie wzięcia udziału w dyskusji lub w głosowaniu, jak też wszelkie przyczyny niemające uzasadnienia w przepisach prawa”.

O ile dopuszczenie do udziału w zgromadzeniu osób nieuprawnionych, tak jak i umożliwienie im głosowania nad uchwałami wspólników, samo w sobie stanowi naruszenie reguł formalnych przeprowadzania zgromadzenia, to jednak skutki takiego uchybienia wydają się być odwracalne. Tym samym głosowanie osób nieuprawnionych nie powinno powodować nieważności uchwały, o ile rozkład głosów wskazuje, że bez ich udziału i tak doszłoby do jej powzięcia.

Zgoła z inną sytuacją mamy do czynienia, gdy udział w zgromadzeniu zostaje bezzasadnie uniemożliwiony osobom do tego uprawnionym. Nie jest wówczas możliwe ustalenie, czy uchwała o określonej treści z udziałem takich osób zostałaby powzięta, czy też nie. Na tak postawione pytanie nie pozwoli bowiem uzyskać odpowiedzi wykonanie prostej operacji matematycznej, polegającej na porównaniu siły głosów pozbawionego swojego prawa wspólnika

²⁴ Swoje katalogi uchybień formalnych i ich skutków wskazali m.in. R. Pabis: *ibidem*, art. 252, nb 28; K. Bilewska, *Uchybienia proceduralne w procesie...*, s. 503–504.

²⁵ D. Wajda, *Nieważność uchwały a niedopuszczenie...*, s. 22.

²⁶ Wyrok SA w Warszawie z 17 maja 2018 r., sygn. akt VII AGa 565/18, Lex nr 2601092.

i zbadanie wyniku głosowania po hipotetycznym zsumowaniu ich z głosami oddanymi za uchwałą, przeciw lub wstrzymującymi się. Bezzasadnie niedopuszczony do udziału w zgromadzeniu wspólnik poza prawem głosu zostaje również pozbawiony możliwości udziału w dyskusji, zadawania pytań czy wreszcie ujawnienia na zgromadzeniu istotnych informacji, jeśli takowe posiada. Tym samym nie jest możliwe nawet hipotetycznie przewidzenie wpływu (bądź jego braku) obecności wspólnika na decyzje pozostałych uczestników głosowania. W takiej sytuacji wskazanie na znikomą liczbę głosów przysługujących skarżącemu, a przez to brak jego wpływu na treść uchwały, usprawiedliwiałaby permanentny brak zawiadomień tego wspólnika o zgromadzeniach, czego nie sposób aprobować²⁷.

Podsumowanie

Jak wynika z powyższego, słusznie w głosowanym wyroku przyjął Sąd Najwyższy, że bezpodstawne i celowe niewpuszczenie przedstawicieli wspólnika na salę obrad zgromadzenia, bez względu na posiadaną przez niego liczbę głosów, stanowi uchybienie formalne mające wpływ na skuteczne powzięcie uchwał.

Niezasadną byłaby konstatacja, że nieważność uchwały może wynikać wyłącznie z niedopuszczenia wspólnika, którego głosy mogłyby zmienić wynik głosowania. Żaden przepis Kodeksu spółek handlowych nie wiąże bowiem prawa do udziału w zgromadzeniu ani z liczbą posiadanych udziałów (akcji), ani z siłą głosu wspólnika²⁸.

Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego należy traktować jako stwierdzenie istnienia wpływu na powzięcie uchwał uchybienia proceduralnego w postaci uniemożliwienia uprawnionemu akcjonariuszowi udziału w zgromadzeniu w okolicznościach tego konkretnego przypadku. Przy czym istotne jest, że Sąd Najwyższy opowiedział się za fundamentalnym charakterem prawa wspólnika do udziału w zgromadzeniu, przeciwdziałając tym samym pokusie jego naruszania względem wspólników mniejszościowych. Nie wydaje się uzasadnione dopatrywanie się w tej wypowiedzi zmiany dotychczasowej linii orzeczniczej²⁹ na zakładającą brak konieczności badania możliwości zaistnienia takiego wpływu i przyjmowania nieważności w każdym przypadku naruszenia ustawowej procedury zwołania lub przeprowadzenia zgromadzenia. Słusznie

²⁷ R. Pabis, [w:] A. Opalski (red.), op. cit., art. 252, nb 28.

²⁸ K. Oleszczuk, *Pozbawienie akcjonariusza prawa udziału w obradach jako przyczyna nieważności uchwały*, dodatek, [w:] R.L. Kwaśnicki, P. Letole (red.), *Prawo spółek w orzecznictwie Sądu Najwyższego (2016–2018) – okiem praktyków*, „Monitor Prawniczy” 2019, nr 19, s. 49–50.

²⁹ Tak jak się wydaje: J. Halaś, *Skutki niedopuszczenia akcjonariusza do udziału w walnym zgromadzeniu – glosa do wyroku SN z 6.06.2018 r., III CSK 403/16*, „Glosa” 2021, nr 2, s. 83.

wskazano, że zapoczątkowanie takiego nurtu w orzecznictwie niosłoby ze sobą negatywne konsekwencje dla praktyki i rodziło poważne obawy co do pojawienia się zwiększonej liczby tzw. szantażystów korporacyjnych³⁰.

Wciąż aktualna pozostaje zatem konieczność oddzielania uchybień proceduralnych „mniejszej wagi”, tj. takich, które w danych okolicznościach nie mogłyby nawet wpłynąć na powzięcie uchwały, od tych o znaczeniu fundamentalnym, tj. taki wpływ mogących wyrzucić. Nie traci bowiem na znaczeniu, przemawiająca za wyeliminowaniem z obrotu uchwały sprzecznej z ustawą, potrzeba przestrzegania prawa przez jego uczestników, z drugiej zaś strony uwzględnienie wartości uzasadniających utrzymanie uchwały w obrocie, tj. bezpieczeństwo oraz stabilność stosunków prawnych spółki³¹.

Wykaz literatury

- Bieniak J., Bieniak M., Nita-Jagielski G., Oplustil K., Pabis R., Rachwał A., Spyra M., Suliński G., Tofel M., Wawer M., Zawłocki R., *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, C.H. Beck, Warszawa 2019.
- Bilewska K., *Uchybienia proceduralne w procesie podejmowania uchwał a ich zaskarżanie w świetle przepisów art. 83 nowego kodeksu cywilnego*, [w:] T. Mróz, M. Stec (red.), *Instytucje prawa handlowego w przyszłym kodeksie cywilnym*, Wolters Kluwer, Warszawa 2012.
- Dąbrowska J., *Zaskarżanie uchwał zgromadzeń spółek kapitałowych*, Wolters Kluwer, Warszawa 2016.
- Dumkiewicz M., *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, Wolters Kluwer, Warszawa 2020.
- Halaś J., *Skutki niedopuszczenia akcjonariusza do udziału w walnym zgromadzeniu – glosa do wyroku SN z 6.06.2018 r., III CSK 403/16*, „Glosa” 2021, nr 2.
- Jara Z. (red.), *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, C.H. Beck, Warszawa 2020.
- Nowacki A., *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością*, t. 2: *Komentarz. Art. 227–300 KSH*, C.H. Beck, Warszawa 2021.
- Oleszczuk K., *Pozbawienie akcjonariusza prawa udziału w obradach jako przyczyna nieważności uchwały*, dodatek, [w:] R.L. Kwaśnicki, P. Letolc (red.), *Prawo spółek w orzecznictwie Sądu Najwyższego (2016-2018) – okiem praktyków*, „Monitor Prawniczy” 2019, nr 19.
- Opalski A. (red.), *Kodeks spółek handlowych*, t. 2B: *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Komentarz. Art. 227–300*, C.H. Beck, Warszawa 2018.
- Sołtysiński S., Szajkowski A., Szumański A., Szwaja J., *Kodeks spółek handlowych*, t. 3: *Spółka akcyjna. Komentarz do artykułów 301–490*, C.H. Beck, Warszawa 2013.
- Sołtysiński S., Szajkowski A., Szumański A., Szwaja J., *Kodeks spółek handlowych*, t. 2: *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Komentarz do artykułów 151–300*, C.H. Beck, Warszawa 2014.
- Szumański A. (red.), *System prawa handlowego*, t. 2B: *Prawo spółek handlowych*, C.H. Beck, Warszawa 2019.

³⁰ D. Wajda, *Nieważność uchwały a niedopuszczenie...*, s. 24.

³¹ R. Uliasz, op. cit., s. 453.

- Uliasz R., *Nieważność uchwały zgromadzenia spółki kapitałowej*, C.H. Beck, Warszawa 2018.
- Wajda D., *Jeszcze o uchybieniach formalnych przy podejmowaniu uchwał zgromadzeń spółek kapitałowych*, [w:] J. Frąckowiak (red.), *Kodeks spółek handlowych po 15 latach obowiązywania*, Wolters Kluwer, Warszawa 2018.
- Wajda D., *Nieważność uchwały a niedopuszczenie akcjonariusza do udziału w walnym zgromadzeniu – glosa do wyroku SN z 6.06.2018 r., III CSK 403/16*, „Glosa” 2020, nr 1.

Summary

Commentary on the Supreme Court Judgment of 6 June 2018, III CSK 403/16 concerning non-admission of a shareholder to participate in the meeting of a capital company as a reason for declaring the adopted resolutions invalid

Keywords: Commercial Companies Code, capital companies, the invalidity of a shareholders' resolution, formal defect, participation in general meeting.

The commented judgment concerns the invalidation of the resolutions adopted at the general meeting of a company, in which representatives of a minority shareholder were unreasonably forbidden to participate. This issue, however, is related to a broader problem of significant importance for practice – the possibility of effective invalidation of a formally defective resolution of the shareholders, i.e. the adoption of which there was a breach of statutory provisions regulating the procedure of convening and holding shareholders' meetings.

The purpose of this article is to determine whether the unjustified prohibition of a shareholder from participating in the meeting, and thus preventing him from exercising his other rights at the meeting, in particular participation in discussions, the right to information, or finally voting, affects or at least may have an impact on the content and the taking of resolutions. Whether, however, the invalidation of a resolution is determined solely by the power of votes of the shareholder who is not allowed to vote.